

ORGELHISTORIER I KIRKENE I GRAN

Skrevet av Marit Wesenberg, kantor i Gran Kirkelige Fellesråd.

Det finnes skrivelser om orgler fra ca 200 år før Kristus! Dette var ikke i Gran, men i Alexandria. Nidarosdomen i Trondheim hadde orgel i starten av 1300-tallet. Kirkene i Gran hadde hele tre orgler i løpet av første halvdel av 1700-tallet – i Nikolaikirken, Nes og Grinaker kirke. Orglene ble anskaffet bare få år etter at danskekongen hadde solgt kirkene til Christen Erichsen Berg og Gregers Pedersen Granavolden.

Det er mange som har latt seg fascinere av orgelet. Instrumentet er imponerende med dets mekanikk og luften som blåser gjennom flere hundretalls orgelpiper. Orgelpipene er nøyaktig oppstilt. De er i forskjellige størrelser og fasonger, og de er laget av metall eller tre. Orgelmusikken er mektig med store variasjoner i lydstyrke og klangfarger. Organisten begeistrer mange med akrobatisk spill med hender og føtter. Helhetsopplevelsen av orgel og kirkerom er en unik opplevelse både musikalsk og estetisk.

Da Moen kirke i 1953 fikk nytt orgel, var det en 17-åring i Lunner som i sin orgel-begeistring syklet glad og entusiastisk av gårde for å oppleve orgelinnvielsen - uten å holde seg godt nok fast. Hun stupte over styret, reiste seg opp, og syklet videre til orgelinnvielsen. Få år senere var Kari Guttormsen ansatt som organist.

Jeg, som skriver dette, har arbeidet som kantor/organist i Gran kommune siden 2004. Jeg oppdaget at kirkene her hadde lange og interessante historier knyttet til orglene. Mye av informasjonen fikk jeg fra orgelkonsulent, organist og musikkviter Hans Jacob Tronshaug. I tillegg har jeg funnet mye informasjon i flere forskjellige bøker, hefter og artikler.

I perioden 2020-2022 med koronapandemi, ble aktiviteten i kirkene mer eller mindre innstilt. Denne tiden ble derfor ideell for å starte arbeidet med å samle så mye informasjon som mulig, om kirkeorglene og organistene i Gran kommune.

Marit Wesenberg og orgelet i Grymyr kirke. Foto: Jane Dahl Sogn

Orgelhistoriene er skrevet under overskrifter med hver kirke. Grinaker stavkirke, som ble revet, er også med. Mange av orgel-historiene krysser hverandre på flere områder. Jeg har derfor skrevet om de samme personene, med forskjellige innfallsvinkler, under flere av overskriftene. De fleste organistene arbeidet i flere av kirkene.

Til slutt i Orgelhistorien, er en oversikt over alle orglene, hvor store de var og hvilke stemmer de hadde. Det er også en oversikt over organister og belgtredere.

Jeg er imponert og takknemlig for alt innbyggerne i Gran, og ikke minst organistene, har bidratt med helt siden tidlig på 1700-tallet. Det har vært en entusiasme for å berike kirkens samlinger i glede, sorg og oppbyggelse. Der ordene ikke strekker til, overtar musikken.

NIKOLAIKIRKEN

Det første orglet i kirkene i Gran, kom i 1726 eller 1727. Da kjøpte prost Anders C. Hammer sammen med Brede Olsen Hvalleby, Gregers Pedersen Granavolden, Arnstein Berg, Anders Juelsen Ovdal og Ole Iversen Horgen et skaporgel med fem stemmer til Nikolaikirken.

Tore Torgersen Sanne, som kom fra Nordre Sterud på Nes på Hedmarken, var organist i Nikolaikirken og i Grinaker kirke fra 1726 til 1773. Han hadde lært å spille orgel av Jonas Andersen Rosendal, organist, kirkeverge og orgelbygger som bodde på Hekshus gård på Østre Toten. Rosendal bygde i 1723 et lite orgel til Hoff kirke på Toten. Det blir fremdeles brukt til konserter på Norsk Folkemuseum, hvor det er plassert sammen med orgelet fra Nikolaikirken.

Orgelet i Nikolaikirken hadde en baksidefasade med pynte-piper og utskåret løvverk. På toppen av orgelet sto den oppstandne Kristus sammen med basunblåsende engler. Der var det også en innskrift: «Vi vide at dend som oprejste dend Herre Jesum hand skal og opreise os formedelst Jesum.»

Orgelet ble bygd av en rutinert orgelbygger. Skapet var i umalt eik, og i en klar renessansestil. Det fine treslaget, eik, viser at orgelet ikke ble bygget på bygda. Antakeligvis har skaporgelet stått i en annen kirke fra midten av 1600-tallet. Man har funnet papir som er brukt for å tette vindlekkasjer o.l. i skaporgelet. «Tetningspapiret» er både noteark og et brevark med skrift som trolig er fra sent 1600-tallet. Orgelet hadde et overskap med orgelpiper, og et underskap med to kilebelger. Belgtrederen skaffet luft til belgene ved hjelp av to trekkstenger.

Eilert Toresen Sanne overtok organistjobben etter sin far i 1773. Det står mer om han i forbindelse med Grinaker kirke. Eilert ble avløst av Helge Andersen i 1796. Han var organist helt til han døde i 1838.

I 1799 ble det brann i Nikolaikirken. Orgelet ble berget over til Mariakirken. Det ble flyttet tilbake til Nikolaikirken i 1802.

Da Helge Andersen døde i 1838, ble Hans Hansen Sanne og Hans Hansen Grinager ansatt av Gran Herredstyre, som organister. De skulle få 20 spesidaler hver, og de ble ansatt som organister «paa Livstid». Forutsetningen var at de først skulle vise sin «Duelighed i Orgelspill» for herr Lindemann i Christiania».

«Herr Lindemann» var Ludvig Mathias Lindeman. Han var ansatt som organist i Vår Frelsers kirke (Oslo Domkirke). Sammen med sin sønn, Peter Lindeman, startet han en organistskole i Oslo. Denne skolen er opphavet til Norges Musikkhøyskole.

Hans Hansen Sanne var organist i Søsterkirkene og antakeligvis i Grinaker kirke. Men, jeg har ikke funnet ut hvor Hans Hansen Grinager var ansatt. Han var gårdbruker like ved Grinaker kirke. Han involverte seg i en orgelsak i Nes kirke i 1842.

Nikolaikirkens skaporgel på Norsk Folkemuseum i Oslo. Organisten spilte stående. (Foto: S.J. Kolnes)

På et møte i juni 1839 bestemte Herredstyret at orglene i alle kirkene skulle repareres! Denne reparasjonen ble antakeligvis utsatt helt til august 1845. Organist Riis fra Gjerdrum var involvert i dette.

GALLERIER I NIKOLAIKIRKEN

Kirkeloven av 1851 slo fast at soknekirkene måtte kunne huse 3/10 av soknets befolkning. Nikolaikirken trengte flere plasser, og de bygde gallerier på nordveggen og vestveggen. Skaporgelet ble flyttet, men denne gangen opp på galleriet over inngangsdøren.

HVOR ER ORGELPIPENE?

Under Skaporgelets klaviaturdeksel står det skrevet med blyant:

«J. Aschim den 17.juli 1862, morgenen efterat...»

I 1862 til 1863 skulle Nikolaikirken restaureres.

Orgelet ble igjen flyttet til Mariakirken.

Deretter ble orgelet flyttet til «skolelocalet ved Hovedkirken».

Fra 1847 til 1898 var skolen i Kommunehuset på Granavollen. Det betyr at Skaporgelet sto i Kommunehuset, før det ble solgt til Norsk Folkemuseum i 1897, omtrent på samme tid som skolen flyttet til nye lokaler.

Nikolaikirken skaporgel er et av de eldste, bevarte orglene i Norge. I perioden fra 1862 til 1897 ble all «innmaten» fjernet – piper, belger, vindladen og det meste av klaviaturet.

Orgelet ble rett og slett brukt som et skap. Det er spennende å tenke på at pipene, klaviaturet og andre deler kanskje ligger bevart på et hemmelig sted! Orgel-pipene kan ha blitt gitt bort som suvenirer, eller har hver elev fått med seg en orgelpipe i julegave?

Det er mange usikre momenter i Skaporgelets historie. Vi vet ikke hvem som bygde orgelet, og hvor det var før det kom til Gran. Kan det ha stått i en annen kirke, eller har det vært husorgel hos en fin familie i Christiania? Organist Tore Torgersen Sanne hadde en fadder for to av barna sine, som het Johan Kønig. Kan han ha noe med anskaffelsen av orgelet?

Vi vet ikke sikkert om det var kun dette ene orgelet. På Hadeland Folkemuseum står det et annet skaporgel. Det er antakeligvis fra den gamle steinkirken i Jevnaker.

I skaporgelets siste periode på Granavollen, var det flere organister ansatt i Gran: Ole Brager 1860-1877 hadde utdanning med et seminar og kursur hos L. Lindeman. Marte Alm 1877-1885 var utdannet organist hos Oscar Nielsen i Oslo.

*Skaporgelet på galleriet i Nikolaikirken, 1853.
Galleriene ble fjernet i 1957.*

Ingeborg Haug 1885-1890 hadde samme utdanning som Alm.

Johan Stenseth 1890-1898 var seminarutdannet organist. Han jobbet også som lærer.

MUSIKER-FAMILIEN RINGDAL

Da Nikolaikirken ble restaurert i 1863, fikk kirken et nytt orgel med ti stemmer fra Niels Svendsen. Det ble vigslet 28.mai 1865. Ludvig Mathias Lindeman var kontrollant for orgelprosjektet.

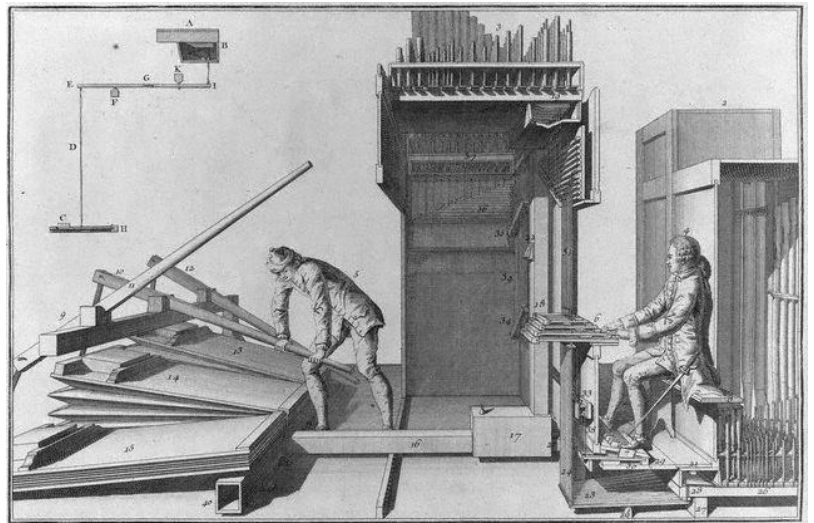
Anders H. Ringdal ble ansatt som organist i 1898. Han var lærer, men han hadde også organistutdanning fra Konservatoriet i Kristiania. Lønnen hans var kr 180,- for ca 60 gudstjenester. Av de pengene måtte han betale kr 40,- til belgtrederen.

Begge døtrene hans, Maren Kristine og Margreta Ringdal, lærte også å spille orgel. De vikarierte av og til for sin far.

Maren Kristine tok organisteksamen allerede i 1917. Hun arbeidet først som lærerinne i Vardal.

I 1941 ble Maren Kristine Ringdal ansatt som lærerinne på Trintom skole, og hun overtok da også sin fars organist-stilling. Både Anders og Maren Kristine Ringdal hadde organistjobben i Ål kirke, i tillegg til Nikolaikirken. Margreta Ringdal ble ofte med sin søster i kirken, for å hjelpe henne med å bla i notene.

Belgtrederen, som ble lønnet av organisten, hadde i mange år hatt fast jobb med å skaffe luft i orglene. Men, i 1952 ble det installert elektrisk vifte i Svendsen-orgelet. Dette og annet reparasjonsarbeid ble gjort av orgelbygger Jørgensen. Under kirkens restaurering i 1957, hvor bl.a. galleriet ble fjernet, ble orgelet plassert på prestegården.

Kalkant (belgtreder) og organist med hver sin jobb!

Kilde: Dom Bedos de Celles: "L'art du Facteur d'Orgues" fra 1766.

ORGEL PÅ LOFTET!

I 1960 bygde orgelbygger J.H. Jørgensen et nytt orgel til Nikolaikirken. Dette orgelet fikk 10 stemmer. Vindlade og pipeverk til 9 stemmer inngikk fra Svendsen-orgelet.

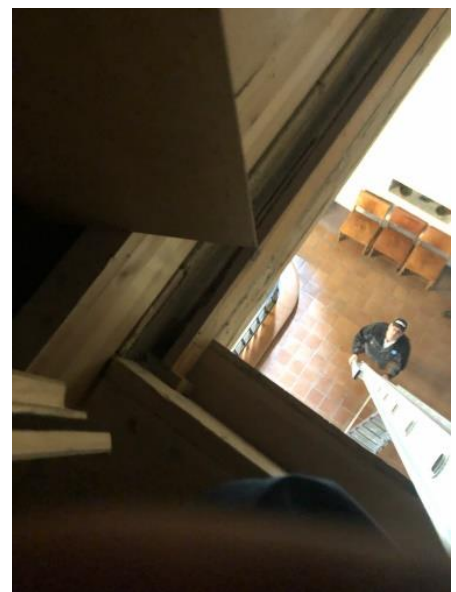
Orgelet ble plassert på det ganske utilgjengelige loftet over alterpartiet, med spillepulten nede på gulvet i tårnkvadratet, der hvor dagens orgel står. Organisten satt med ryggen mot vegg. Dette ble et lite tilfredsstillende orgel-prosjekt. Noen kalte det til og med en fiasko! En gang biskop Alex Johnsen var der, uttrykte han at det var forferdelig å ha et orgel over hodet sitt! Rykter fortalte at orgelbyggeren etter hvert sa ifra seg vedlikeholdsansvaret. Det var forsinkelser i lyden, noe som gjorde samspill vanskeligere. Kirkekoret syntes det var vanskelig å synge når musikken fra loftet ofte kom litt forsinket. Unge Kari Lette Pollestad fikk spille på dette orgelet. Hun forteller at enstrøken ess alltid var stum, slik at klokkeren lærte seg feil melodi på Kyrie Eleison!

Restene etter orgelet på loftet.

Orgelet på loftet fra 1960-

Farlig arbeidsplass for orgelbyggeren!

(Alle 3 foto: Åge Lindahl)

PAUL OTT BYGGER NYTT ORGEL.

Kirsti Aasen, organist i Nikolaikirken fra 1968 til 1975, startet arbeidet med å skaffe et nytt orgel. Hun møtte mye motstand. Men, sammen med orgelkonsulent Kjell Mørk Karlsen, den nye organisten Kari Lette Pollestad Høggaug, og en kulturinteressert rådmann, ble det fart på orgelsaken. Harmoniet fra Mariakirken ble flyttet over som et midlertidig instrument, inntil nytt orgel fra Paul Ott, Tyskland, var på plass i nordre bue i tårnkvadratet i 1978.

Sommeren 1979 arrangerte Kari Lette P. Høggaug en orgelfestuke, hvor Rolf Karlsen spilte åpningskonsert på det nye orgelet. Hun fortsatte i flere år å arrangere orgelfestuker, da til inntekt for restaurering av Mariakirken.

I tillegg til organistutdanning, fullførte både Kirsti Aasen og Kari Lette Pollestad Høggaug studier i teologi parallelt med sin organisttjeneste. Kirsti Aasen skrev ofte «Kirkemusikalske betraktninger» i Menighetsbladet. Hun arrangerte mange musikkandakter og konserter. I 1969 startet hun Gran Kirkekor, -med god hjelp fra tidligere organist, Maren Kristine Ringdal.

*Ott-orgelet i Nikolaikirken.
(Foto: M.Wesenberg)*

Barnekoret deltok ofte i familiegudstjenester. Det var et velfungerende liturgisk kor i de sammenhengene. Kari Lette forteller at som utdannet sangpedagog var det en fryd å kunne arbeide med barnestemmepleie. Barnekoret samarbeidet med Unge Røster og Ung sang. Det var mange sangere i korene på denne tiden. Mannskoret KK i Gran har siden deres oppstart i 1901, vært til stor berikelse for Nikolaikirken og de andre kirkene i Gran. Hver eneste juledag i disse hundre årene, har de beriket gudstjenesten, og mange, mange ganger ellers. Selv om organisten ikke har ledet koret, har det vært et godt samarbeid.

Kari Lette Pollestad Høgghaug ble avløst av John A. Smith, før Ann Toril Lindstad ble ansatt i 1997. Etter ett år, med bl.a. salg av orgelbrus og et stort mangfold av innsamlingsaksjoner for orgel i Mariakirken, flyttet Ann Toril til Sverige.

Kari Sødal var ansatt som kantor fra 1998 til 2004. Både Kari Lette P. Høgghaug, Ann Toril Lindstad og Kari Sødal utmerket seg med gode sangstemmer. En annen organist bemerket at

Søndag 4. mai 1975 holdt Kirsti Aasen sin eksamens-preken i Nikolaikirken. Fire måneder senere ble hun ordinert, av biskop Georg Hille, til prest i Kampen kirke i Oslo.

Kari Lette Pollestad Høgghaug arbeidet 19 år som organist, før hun ble ordinert til prest 26.juni 1994 i Nikolaikirken – med, for anledningen, Jørn Fevang som vikar-organist. Hun fortsatte allikevel å arbeide som organist ett par år til.

Kari Lette overtok Gran Kirkekor da hun ble ansatt som organist i 1975. Kirkekorret sang ved mange gudstjenester og andre samlinger i menigheten. Korret var tilknyttet Vestoppland kristne Sangerforbund. Der fikk de delta på et stort og ambulerende korstevne på Kristi himmelfartsdag.

Kari Lette startet også Gran menighets barnekor. Barnekoret øvde i Nikolaikirken. De fikk med seg den rike barnekorlitteraturen som vokste fram, i Norge og Sverige, særlig fra litt utpå 1970-tallet.

Mannskoret KK (Foto: Kari R. Alm)

de fungerte, hver for seg, som et helt forsangerkor! - i tillegg til den gode salmesang- ledsagelse fra orgelkrakken!

Organist-ekteparet Kari og Stein Sødal startet Gran og Brandbu Barnekantori sammen. Da de flyttet til Jevnaker, ble Ivan Sarajishvili ansatt som organist. Han var i Gran fra 2002 til 2007. Ivan Sarajishvili var, i tillegg til en eminent orgelspiller, ivrig med å finne orgler på brukmarkedet. Med hans hjelp ble det et lite kororgel av Van Vulpen i Grymyr kirke, orgel av Jürgen Ahrend i Mariakirken, og orgel fra Gebr.G. Mayer i Nes kirke. Sarajishvili ble domkantor i Stavanger, og Ann Toril Lindstad flyttet tilbake til Gran i 2007. Hun etablerte «Sommerkonsserter i Mariakirken». Kantor Natalia Medvedeva overtok hennes stilling i 2020.

*Gran og Brandbu Barnekantori venter på å gå i prosesjon inn i Mariakirken.
(Foto: Kirkekontoret)*

ORGANISTER I NIKOLAIKIRKEN,

MARIAKIRKEN OG GRINAKER:

Tore Torgersen Sanne 1726 – 1773

Eilert Toresen Sanne 1773 –

Helge Andersen 1796 – 1838

Hans Hansen Sanne 1839-1860

(Hans Hansen Grinaker 1839 – hvor?)

Ole Brager 1860-1877

Marte Alm 1877-1885

Ingeborg Haug 1885-1890

Johan Stenseth 1890-1898

Anders H. Ringdal 1898-1941

Maren Kristine Ringdal 1941 -1966

Gudmund Lunder 1966-1968

Kirsti Aasen 1968-1975

Kari Lette P. Høghaug 1975-1996

John A. Smith 1/8 -15/11 1996

Ann Toril Lindstad 1997-1998

Kari Sødal 1998-2002

Vigdis Simonsen vikar høsten 2002

Iver Olav Erstad høsten 2002-2007

Ivan Sarajishvili 2003-2007

Ann Toril Lindstad 2007-2019

Natalia Medvedeva 2020-

MARIAKIRKEN

Denne kirken, som også er fra 1100-tallet, har nok aldri blitt prioritert med hensyn til inventar og orgler. I tillegg brant kirken i 1813, og den ble stående som ruin til 1865. Kirken er blitt brukt som bårehus og gravkapell.

De periodene Nikolaikirken måtte stenge, ble Mariakirken brukt som sognekirke.

I 1863 fikk Mariakirken nytt saltak og et lite tre-tårn. Orgelet fra Nikolaikirken ble da flyttet til Mariakirken. Mens Ludvig Framhus var prest, på 1960-tallet, ble det plassert et harmonium i kirken.

Mange, bl.a. Mariakirkens venner, bidro med arbeidsinnsats og penger for å kunne bestille orgel til Mariakirken.

I 2003 fant kantor Ivan Sarajishvili et veldig interessant orgel til salgs. Det var bygd i 1973 til en kirke i Tyskland - Altena-Breitenhagen, Paul-Gerhardt-Kirche. Orgelbygger var Jürgen Ahrend, Leer. Bruktorgel-selger Andreas Ladach formidlet salget på en trygg måte.

Dette er et mekanisk sløyfeladeorgel med 15 stemmer. Jürgen Ahrend satte selv opp orgelet og intonerte det. Orgelet ble innviet Maria budskapsdag 23. mars 2003, med en konsert med orgel-professor Jon Laukvik.

Mariakirken blir brukt til enkelte gudstjenester, utallige konserter, utstillinger og andre kultur-tiltak.

*Mariakirkens Ahrend-orgel.
(Foto: M. Wesenberg)*

*Mariakirken (til venstre) og Nikolaikirken
fotografert fra klokketårnet.
(Foto: Inger S. Haug)*

Kirketuftene på Grinaker. (Foto: Inger S. Haug)

GRINAKER KIRKE.

Grinaker kirke var en stavkirke og gave-kirke fra 1100-tallet.

I 1735-36 fikk Grinaker kirke et orgel med tre-piper. Birgitte Hammer, enken etter prost Anders Hammer, betalte for orgelet.

Tore Torgersen Sanne som var organist i Nikolaikirken fra 1726, satte opp orgelet i Grinaker kirke i 1735. Han hadde sin oppvekst på Nordre Sterud på Nes på Hedmarken. Hans far betalte 40 riksdaler til organist og orgelbygger i Hoff kirke på Toten, Jonas Rosendal, for at han skulle lære sønnen å spille «de ordenarie kjerke salmer som bruges udj kierkerne til høimesse paa landet».

Det oppsto store diskusjoner rundt orgel-anskaffelsen til Grinaker kirke. Flere i bygda mente at fru Prostinne Hammer overstyrte bruken av pengene i menighetsbøssen. De mente også at orgelet hverken var stort nok eller godt nok for Grinaker-kirken. Pengene burde heller bli brukt til å betale for kirkegårdens mur – som snart var ferdig bygd.

NYTT ORGEL 1792, - OG EN LØNNSFORHANDLING

Eilert Toresen Sanne (1733-1795), sønnen til Tore T. Sanne, overtok organisttjenesten.

Han bekreftet det bygdefolket mente: Orgelet var for lite og for dårlig.

Organistene var ofte også orgelbyggere. Sammen med sin fetter på Furnes, klokkemaker, organist og orgelbygger Torger Hansen Leich, bygde Eilert T. Sanne et nytt orgel til Grinaker kirke i 1792. Orgelbygger Torgeir Leich overtok det lille 1735-orgelet da han satte inn det nye orgelet med 8 stemmer. Dette orgelet hadde flest bly-piper, men også noen i tre. Prisen var 110 riksdaler.

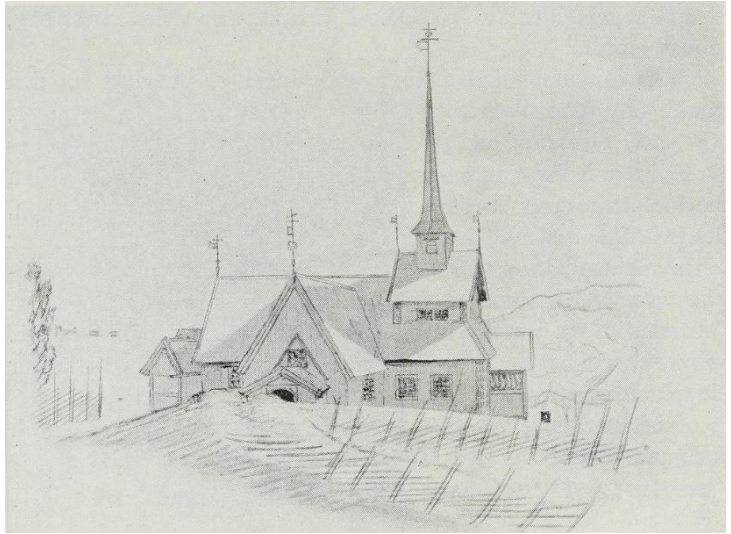
Organistlønnen midt på 1700-tallet, var 2 skilling for hver som gikk til alters (til nattverd).

Dette måtte organisten kreve inn selv. De fattige slapp å betale. Siden Eilert etter hvert fikk mer å gjøre som organist i både Nikolaikirken og i Grinaker, søkte han om lønnsforhøyelse. Han ønsket å få like godt betalt som klokkeren.

Helge Andersen var 25 år da han overtok som organist i Gran fra 1796. Han fikk innvilget skyssgodtgjøring med 5 riksdaler, for reisen til Grinaker kirke hver 3.søndag.

I august 1845 ble orglene i Grinaker, Næs og Gran (Nikolaikirken) reparert. En organist Riis var involvert i dette. Det kan ha vært Jens Christian Riis, Årstad, som var organist i Gjerdrum.

Svein Staavi var organist fra 1866. Det samme året ble kirken tatt ut av bruk. Kirkeloven slo fas at kirkene måtte ha plass til 3/10 av soknets befolkning. Den nye og store Tingelstad kirke oppfylte dette kravet. Grinaker kirke ble revet i 1867, Mesteparten av inventaret ble flyttet til den nye kirken. En av altertavlene står i Sørums kirke i Bjonerøa.

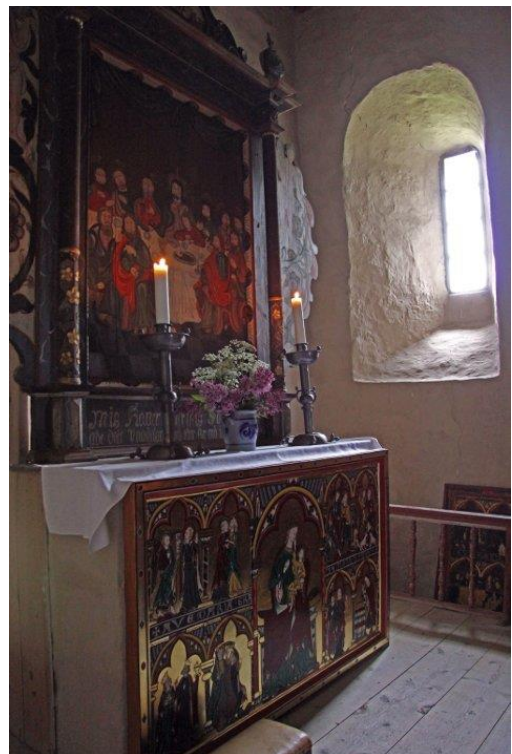

Grinaker kirke tegnet i 1846, J. Flintoe. (Riksantikvaren)

TINGELSTAD GAMLE KIRKE/ST. PETRI KIRKE

Steinkirken er fra ca 1220. Da det kom bestemmelser om at 30 % av menigheten måtte få plass i kirken, innså man at denne kirken, som bare har plass til ca 100, var for liten. Det ble reist en ny kirke på Tingelstad i 1866 – Tingelstad nye kirke – og den gamle ble stengt. I motsetning til Grinaker stavkirke, ble den ikke revet.

Det har antakeligvis ikke vært orgel i kirken. Men, i 1918 fikk kirken et harmonium av Ole O.Tingelstad. Det er ikke elektrisk strøm i kirken. I 1962 søkte ordfører Røisli om strøm til kirken, for å få bedre lys, varme og strøm til en vifte i et evn nytt orgel. Dette avsto Riksantikvaren. Tømmeret og andre ting i kirken ville ikke tåle uttørkingen som elektrisk varme ville gi. Riksantikvaren frarådet også å sette inn permanent orgel i en kirke som antakeligvis aldri har hatt noe orgel.

TINGELSTAD KIRKE

Den flotte utsmykningen fra Grinaker kirke med orgelpiper fra Svendsen (1866) og nyrestaurert orgel fra Buder (2022). (Foto: M. Wesenberg)

Tinglestad kirke ble innviet onsdag 5. desember 1866 med et stort oppmøte. Ryktene forteller om 2000 personer! Den smekkfulle kirken hadde allerede et «særdeles godt nyt Orgel», og vi antar at det var organist Svein Staavi som satt på orgelkrakken denne dagen. Orgelet ble bygget av Niels Svendsen i Christiania - den samme orgelbyggeren som hadde levert orgel til Nikolaikirken og til Nes kirke. Orgelet fikk flott utsmykning med korporten fra Grinaker kirke. Den var forgylt, hadde to utskårne basunblåsende engler, en kongekrone med kongemonogram, og det var mye forgylt akantus. Da de monterte denne flotte korportalen over orgelet, ble kongemonogrammet fjernet. I det tomme hullet plasserte de en skjeggete engel med et blåseinstrument i munnen. Denne fulgte med videre i det neste orgelet, også.

Etter 100 år, fant man ut at engelen ikke var en engel! Det var den seirende Kristus! Denne figuren hørte til på toppen av altertavlen fra Grinaker kirke. Altertavlen var flyttet til Sørums kirke, og den trompet-spillende engelen ble restaurert både tilbake til sin opprinnelige stand, og tilbake til sin seiersplass på altertavlen i Sørums kirke.

Noen år senere, i 1979, fikk Tinglestad-orgelet et nytt kongemonogram med Fredrik den fjerde.

ORGANISTER OG BELGTREDERE

Svein Staavi var organist i Tingelstad fra kirken var ny i 1866. Han var også en dyktig

Tingelstad kirke (foto: Inger S. Haug)

kordirigent og lærer. Han startet et kor i Tingelstad i 1866 – det året kirken var ny. I tillegg dirigerte han et mannskor og et blandet kor i Brandbu.

«Stavi har vært en mand hvis hele sjel har vært gjennomtrængt av kjærlighet til sangen,» kan vi lese i avisen Hadeland. Han døde i 1912, og graven hans er på sørøst-siden av Tingelstad kirke.

Inga Helmeid, som hadde et kurs i orgelspill ved konservatoriet i Kristiania, overtok organistjobben. Men, til tross for utdanningen, fikk hun dårlig betalt for jobben.

I Anna Lindhjem's bok fra 1916, «Norges

orgler og organister til og med 1914», står det at salmesangen i Tingelstad hadde middels tempo, og at et ulønnet kirkekor deltok ved enkelte gudstjenester.

Fra 1910 til 1932 var Johanne Kinge organist. Hun samarbeidet med belgtreder Anders Kanten.

Det er de to som er opphavet til følgende samtale:

Anders etter gudstjenesten: «I dag spilte vi godt, fru Kinge!»

Johanne: «Og det var nå jeg som spilte, da.»

Ved den neste gudstjenesten sluttet Anders å dra belgen midt i utgangssalmen.

Anders: «I dag spilte du ikke så godt, fru Kinge!»

Belgtrederne hadde en ansvarsfull og viktig stilling. Han sto som regel i et rom bak orgelet. I Tingelstad kirke sveivet han på et hjul, for å skaffe luft i belgen hver gang organisten skulle øve eller spille til gudstjenester, bryllup og begravelser. Det var organisten som lønnet belgtrederne. Kalkant er et annet ord for belgtreder.

Kirken fikk elektrisk belysning i 1929, men belgtrederen måtte fortsette å dra belgen helt til det neste orgelet kom på plass.

Kirkesanger Johannes Helmeid sitt barnebarn, Joran Helmeid (senere gift Rækken), overtok organistjobben i 1932 - bare 17 år gammel. Hun fikk streng beskjed om at den som skulle ansettes måtte gjennomgå et kursus i orgelspill ved Musikkonservatoriet.

Joran Helmeid Rækken overtok også Tingelstad kirkekor etter at kirkesanger Sigurd Thingelstad hadde dirigert det i 25 år.

*Tangentene fra 1866-orgelet.
(Foto: M. Wesenberg)*

JØRGENSEN-ORGEL 1953

Jørgensens orgel fra 1953, med stumme Svendsen-piper i fasaden. Svendsens spillepult er bak korbenkene. (Foto: M. Wesenberg)

Læreren Leiv Knotterud begynte i 1945 først som vikar-organist i Moen og Tingelstad.

Tidligere hadde han vært organist i Norderhov kirke, og fra 1943 var han vikarorganist i Nes kirke i Brandbu. Knotterud fikk fast stilling som organist i Moen og Tingelstad kirker i 1949. På 1940-tallet var det planer om å bygge et gravkapell på Tingelstad kirkegård, på øst-siden av inngangsporten. De hadde planer om å flytte det lille Berntsen-orgelet fra Moen kirke til dette gravkapellet. Pga. krigsrasjoner, problemer med å skaffe bygningsmaterialer og alt for lite penger, ble dette ikke realisert. Det står mer om Leiv Knotterud under Moen kirke.

Kapellmester Adolf Kristoffer Nielsen som bodde på Bleiken, var en ivrig musiker. Både han og flere av hans venner ønsket å delta musikalsk både ved konserter og kirkelige handlinger. Men, han var misfornøyd med orglene i kirkene.

Tingelstad Kirke
Forretningsbøker. Orgel, Luftfukter, Børnslektesapparat.
På lager: Sun & Skarstrøm A.s, Oslo, 10-70

Dato	Tekst	Pris	Tilgang	Avgang	Beholdning	Merknad
1934	De gamle vedovner utskiftet med cenharvarmianlegg	5000				
1951	Skiftet fyrkiste	5.000				
1970	Anlegg utskiftet og fornyet	35.000				Ø. Røtlogg-firmaet
	• Ny fyrkiste innstalt	14.100				Kalenberg, Leifert
1953	Nytt orgel innstalt	78.993				Ø. J. H. Jørgensen orgel-fabrikke Oslo
24/1970	Luftfukter, Hygrometer	5383				Ø. Teknisk forsyningsfirma Elevanger 1970 Olavs Rind 1970
1/10 1970	— — opplegg i klaff	1813				
24/1977	— — service og justering	702				Ø. Lovstrand
19/1969	Børnslektesapparat	810				

Regnskapsbok med bla. utskifting av gamle vedovner i 1934, nytt orgel i 1953, og luftfukter. (Kirkekontoret)

Etter hvert klarte han, sammen med bygdefolket, å samle inn nok penger til hele tre orgler – til tross for at Norge var midt i 2.verdenskrig.

Adolf K. Nielsen var en dyktig fiolinist, og han arrangerte mange støttekonserter sammen med bl.a. fru Breian Valder og organist/komponist Arnljot Kjeldaas (som var gift med Ingeborg Mørtvedt fra Gran). Brandbu kommune dekket restbeløpet. Det står mer om prosessen med å bestille de nye orglene fra Jørgensens orgelfabrikk, under avsnittet om orglene i Nes kirke.

I 1953 leverte orgelbygger J.H. Jørgensen det nye orgelet til Tingelstad kirke.

Det var meningen at Svendsen-orgelets prospekt og pipeverk til 7 stemmer skulle inngå i det nye orgelet. Men, under demonteringen, viste det seg at orgelpipene var for skjøre til at de kunne brukes om igjen. Prospektet med ornamenten fra koråpningen i Grinaker kirke, fikk heldigvis fortsatt pryde det nye orgelet.

Svendsens spillepult og stumme orgelpiper fra principal-stemmen ble beholdt i fasaden.

Orgelet ble intonert av den britiske organisten Carrington. Domorganist Arild Sandvold var konsulent. Han spilte også under innvielsen av orgelet 20. desember 1953.

Først hadde de en familiegudstjeneste hvor organistene Leiv Knotterud og Arild Sandvold spilte. Tingelstad Kirkekor, som hadde fått nye kortrappor foran orgelet, sang under ledelse av sin dirigent, kirkesanger Sigurd Thingelstad. Om kvelden var det konsert med Arild Sandvold, orgel, og A.K. Nielsen, fiolin.

Kari Guttormsen (foto: privat)

Pensjonistkoret. Kari samarbeidet med mange andre kulturformidlere, bl.a. Brandbu Strykeorkester. Både publikum og utøvere har fått mye musikkglede fra Kari Guttormsen, -en blid, utadventt og dyktig organist og kordirigent. Hun var først ansatt i Moen og Tingelstad, men fra 1985 spilte hun også i Nes og Sørums kirker. Dette fortsatte hun med i 34 år!

KORSANGEN «BLOMSTRET»

I 1965 overtok Kari Guttormsen organistjobben. Hun hadde allerede overtatt Kirkekoret.

Hun var en svært inspirerende kordirigent. Hun har ledet barnekor i Moen, Bjønøroa, Brandbu og Tingelstad. Hun drev et ungdomskor, Ung Sang. I tillegg hadde hun et Liturgisk kor, Kirkekoret og

Kirkekoret i 1995 med Kari Guttormsen som dirigent.

Stein Sødal ble ansatt som kantor i 1999. Ivan Sarajishvili overtok organiststillingen i 2002. Fra 2003 spilte både Vigdis Simonsen og Audun Bergaplass i Tingelstad, før Marit Wesenberg ble ansatt høsten 2004. Ann Toril Lindstad ble ansatt som kantor i Gran i 2007, og ble etterfulgt i 2020 av Natalia Medvedeva.

I løpet av 2006 ble prestegjeldsgrensene regulert. Dette resulterte i at organistene fikk hver sine hoved-arbeidssteder: Ål og Moen ble Iver Olav Erstads sokn, Søsterkirkene, Grymyr og Tingelstad ble Ivan Sarajishvili sitt sokn, Nes og Sørumsnes ble Marit Wesenbergs sokn.

TRE ORGELBYGGERE OG ETT ORGEL

Jørgensen-orgelet trengte etter hvert en skikkelig fornyelse. Klangen fra pipene inne i tårnrommet følte innestengt, og mange av delene i orgelet fungerte ikke slik de skulle. Menighetsråd, Fellesråd og orgelkyndige fagfolk diskuterte hva som var hensiktsmessig å gjøre. Noen ønsket å spare penger til de kunne kjøpe et nytt orgel, noen lette etter brukte kirkeorgler, noen ønsket digitalt orgel, og noen ønsket å restaurere og bygge om det eksisterende orglet.

*Dekormaler
Wenche Wedvik Hagen
(Foto: M. Wesenberg)*

Hans Jacob Tronshaug blir av flere kalt «orgeldoktor». Han har store kunnskaper om orgler og orgelhistorie. Hovedoppgaven han leverte i 1982 omhandler orgler, organister og bygdeorgelbyggere i Hedmark og Oppland fram til 1850. Han har skrevet doktoravhandling om den norsk-danske orgelkulturen på 1800-tallet. Gran Kirkelige fellesråd fikk en kunnskapsrik og erfaren konsulent da de engasjerte han i orgelsaken.

Fra 2021 til 2022 ble orgelet restaurert, ombygd og flyttet 1,5 meter fram på galleriet av orgelbygger D. Johannes Buder (Bergen). Han lagde også en ny spillepult med mange nye muligheter.

*Orgelkonsulent Hans Jacob Tronshaug (til venstre),
orgelbyggerne Johannes Buder og Magnus Weiss.
(Foto: M. Wesenberg)*

Kirketjenerne Ole Kristian Sørli og Terje Olav Hognestad bygde en ekstra vegg bak den nye plasseringen av orgelhuset.

Dekormaler Wenche Wedvik Hagen blandet sine farger, slik at de nye orgeldelene lignet de gamle. Tino Herrig var intonatør.

De gamle Svendsen-pipene ble igjen klingende Principal i dette orgelet!

Buder/Jørgensen/Svendsen-orgelet blir prøvespilt av intonatør Tino Herrig, mars 2022. (Foto: M.Wesenberg)

BELGTREDERE: Anders Kanten – 1953

ORGANISTER:

Svein Staavi 1866 - (døde i 1912)

Inga Helmeid – 1910

Johanne Kinge 1910-1932

Joran Helmeid Rækken 1932-44

Leiv Knotterud 1943-1949 (vikarorganist)

Leiv Knotterud 1949– 1965

Kari Guttormsen 1965-1999

Stein Sjødal 1999-2002

Ivan Sarajishvili 1/8 2002 -31/1 2003

Vigdis Simonsen 2003

Audun Bergaplass Januar-juni 2004

Marit Wesenberg 2004 – 2007

Ann Toril Lindstad 2007-2019

Natalia Medvedeva 2020 -

MOEN KIRKE

Da kapellet var ferdig bygd i 1914, var også orgelet klart. Orgelbygger Peter Ingvald Berntsen fra Gjøvik, leverte et pneumatisk orgel med fire stemmer og pedal: Principal 8', Gamba 8', Gemshorn 4', Bordun 16'. Det kostet kr 1650,-

Johanne Kinge var den første organisten i Moen kapell.

Joran Helmeid (Rækken) ble ansatt i 1932. Da var hun bare 17 år. Hun gledet de kirkesøkende med sitt vakre orgelspill, står det skrevet i avisen Hadeland.

Foto: Ruth Kari Sørumshagen

LEIV KNOTTERUD MED KOR, ORKESTER OG NYE ORGLER

Leiv Knotterud begynte først som vikar-organist i Moen og Tingelstad fra 1945. Tidligere hadde han vært organist i Norderhov kirke på Ringerike. Fra 1943 var han vikarorganist i Næs kirke i Brandbu.

Nyrestaurert orgel i 2017. (Foto: Kirkekontoret)

Knotterud fikk fast stilling som organist i Moen og Tingelstad kirker i 1949.

Lønnen var kr 1800,- pr år.

Leiv Knotterud var lærer, organist og svært engasjert i sang- og musikklivet i bygda. Han var bl.a. dirigent for Brandbu Mannskor og Brandbu Strykeorkester. Det var visstnok han som tok initiativ til å samle bygdas strykere i 1950 til Brandbu Strykeorkester.

Belgtrederen var helt uunnværlig for organisten. I Moen var det Julius Antonsen som sto bak orgelet og dro en stang opp og ned, for at belgen skulle fylles med luft.

Leiv Knotterud var en av ildsjelene når det gjaldt å skaffe et nytt orgel. I avisen Hadeland står det at allerede i 1945 begynte Knotterud sammen med andre, å samle inn penger. Det gamle orgelet var brukbart, men det var alt for lite og «umoderne» (dvs. at de ønsket to manualer). Orgelet begynte å bli ganske slitt.

Det forelå planer på 1940-tallet å bygge et gravkapell på Tingelstad kirkegård. De ville flytte det lille Berntsen-orgelet dit - fra Moen kirke. Gravkapellet ble ikke bygd, og vi vet ikke hvor orgelet tok veien.

Innsamlingskomiteen hadde et motto: «Våre fedre bygde kjærke. Vi vil bygge orgel!»

Bestillingen av nytt orgel ble avtalt samtidig for både Moen, Tingelstad og Nes. Og det står mer om dette arbeidet i avsnittene om Tingelstad og Nes kirke.

Det nye orgelet var på plass i 1953. Orgelbygger var J.H. Jørgensen, Oslo. Ferdig montert

kostet det kr 60.000,- Orgelet hadde 12 stemmer, 24 registre, 2 man+ped. Konsulent var Arild Sandvold. Med dette orgelet var også arbeidstiden for belgtrederen over.

Da Leiv Knotterud døde i 1965, overtok Kari Guttormsen organiststillingen.

Det har i løpet av årene vært mange som har gjort og gitt mye, for å skaffe nok penger til fornyelse av orgelet i Moen. Mange har gitt flotte lotteri-gevinster. Jaren Sanglag er noen av de som har hatt konserter til inntekt for orgelsaken.

I 2017 kunne endelig Karl Schuke

Orgelbauwerkstatt levere et nyrestaurert og utvidet orgel tilbake til Moen kirke. Orgelet ble utvidet med en trompet- og en fagottstemme. Orgelkonsulent var Hans Jacob Tronshaug.

Jaren Sanglag i Moen kirke. (Foto: Jaren Sanglag)

BELGTREDER:

Julius Antonsen – 1953

ORGANISTER:

Johanne Kinge 1914-1932

Joran Helmeid Ræken 1932-1944

Leiv Knotterud 1943-1949

(vikarorganist)

Leiv Knotterud 1949– 1965

Kari Guttormsen 1965-1999

Stein Sjødal 1999-2002

Ivan Sarajishvili 1/8 2002 -31/1 2003

Vigdis Simonsen 2003-sommer 2003

Audun Bergaplass Januar-juni 2004

Marit Wesenberg 2004 –2007

Iver Olav Erstad 2007-2022

Håvard Ekeberg 2024-

Forestillingen "Peter og Ulven" i Moen kirke 2019 med Nils Arne Helgerød og Bjørn Vidar Ulvedalen. (Foto: Inger S. Haug)

NES KIRKE

«Udi Næss kirke er og bekostet et lidet orgel-værk med bly-piber af bønderne.»

I 1723 solgte dansk kongen flere kirker til Christen Erichsen Berg og Gregers Pedersen Granavolden - bl.a. Nes kirke. Det er sannsynlig at orgelet kom i 1730. Da rev de nye eierne den gamle middelalderkirken, og bygde ny kirke i tømmer. Det er ukjent hvem som bygde orgelet.

Rundt 1840 var det ønske om å gjøre noe med dette orgelet. Avisen Hadeland skrev 18/2/1939 følgende: «For 100 år siden forelå der således et andragende om nytt orgel i Næs kirke, da dette var blitt gammelt og skrøpelig. Men, Sognestyret syntes ikke det hastet og utsatte saken. De må kunne gå an å reparere litt på det gamle, mener Sognestyret. Men, i 1842 sender organist H. Grinaker et nytt andragende, og forteller formannskapet at det ikke vil lønne sig å reparere det: «Orgelet var i den forfatning at det ingen oppbyggelse er for menigheten at der spilles på samme.» Sognestyret avslo søknaden: «Næs Formænd og Representanter besluttede, at denne sag skulde udsættes, og at Orgelet skulde blive bestaaende som det er indtil videre.»

ALLIKEVEL -NYTT ORGEL

Under restaureringen av kirken i 1863, ble det bygd gallerier i kirken. Orgelbygger Niels Svendsen leverte i 1865 et nytt orgel med ni stemmer, som ble plassert der. Det hadde ett manual og anhangspedal.

Svendsen var kjent for å lage gode orgler. Han leverte også et orgel til Nikolaikirken i 1865, og et til Tingelstad kirke i 1866. Svendsen studerte orgelbygging i Paris, og kom tilbake til Norge med gode kunnskaper. Dessverre ble han ikke anerkjent av kolleger, og han flyttet til Amerika etter å ha bygd seks orgler i Norge. Tre av de var i Gran: Nikolaikirken, Tingelstad og Nes kirke.

Spillepulten fra 1865. (Foto: M. Jacobsen)

Svendsen-orgelet, fra 1865, slik det nå står oppstilt på Espa. (Foto: Morten Jacobsen)

STUBSTAD, SKARI, SKJØTSKIFT OG RØKEN

Iver Stubstad var fra Brandbu. Han jobbet som organist og kirkesanger i Næs kirke, og lærer på skolen i Vestre Tingelstad, fra 1883 til 1891, før han flyttet til Vang kirke i Hamar. Der var han også lærer. Han elsket skolen, og fikk i gang både husstellundervisning og skogplanting for barna.

Da han flyttet, overtok en 10 år gammel gutt orgelkrakken. Det var Ola Skari. Han var organist helt til 1945. I avisen Hadeland i juni 1929 står det at Ola Skari kjøpte et orgel (harmonium) til Hennung skole. Det var finansiert med basar-inntekter. Dette ble skrevet i avisen Hadeland: «Herr Skari er en meget dyktig orgelspiller og det er som det veltjente instrument faar nytt liv under hans hender. Det synger og jubler eller det stemmer sindet til andagt ved sine vemodsfulle toner. Hr. Skari behandler instrumentet som den kunstner han er, og han har gaatt til sin oppgave med kunstnerens ydmyge sind.»

Ola Skari var også godt kjent som båndagprodusent.

Fra 1925 til 1951 var det en kirkesanger i Nes kirke som het Torleiv Skjøtskift. Han utmerket seg som en svært hjelpsom og god kirkesanger. Han var lærer, og han var dirigent for Brandbu mandskor som ble «dannet 17/12/1926 kl. 7efm på Jul Sandbeks café».

Sønnen til Torleiv, Mikal Skjøtskift, overtok organistjobben. Det står i avisen Hadeland i desember 1945, at Skjøtskift ble enstemmig ansatt av Brandbu herredsstyre. Han flyttet til Oppdal i 1949, og Bergit Røken overtok stillingen. Hun fortalte til Menighetsbladet, at det var pene toner i Svendsen-orgelet. Men, på 1.juledag når kirken var full av folk, ble det så fuktig luft at orgelet begynte å pipe og ule.

KAPELLMESTER A.K. NIELSEN OG ORGELSAK I KRIGSTID

Tanken om å skaffe nytt orgel til Nes kirke, var egentlig startet allerede i forbindelse med kirkerestaureringen i 1930. Kapellmester ved Det Norske Teatret, Adolf Kristoffer Nielsen, bodde på Bleiken. Han var ofte med som musiker ved høytideligheter i kirkene. Han ergret seg over de dårlige orglene, og han ble en initiativtaker i orgelsaken.

I Menighetsbladet for Brandbu og Tingelstad i desember 1946, kan vi lese om en vellykket innsamlingsaksjon til nye orgler i både Nes, Moen og Tingelstad kirker.

Jørgensen-orgel fra 1956.

Brandbu Almending, Røykenvik Musikkforening, og flere foreninger, institusjoner og private gav gode bidrag til de nye orglene.

Til tross for en mørk og truende krigstid, hvor mye ikke kunne arrangeres, klarte de å holde flere kirkekonsserter til inntekt for nye orgler.

Kapellmester A.K. Nielsen, organist Mikal Skjøtskift, og musikervenner fra Oslo, gav flere støtte-konserter i Brandbu for orgelsaken. Menighetsrådet, A.K. Nielsen og orgelkonsulent Arild Sandvold kunne dermed bestille tre nye orgler fra orgelbygger Jørgensen. Siden de kom med såpass stor bestilling, fikk de med noen ekstra tekniske forbedringer, og avslag på kr 2000,- pr orgel!

Orgelgalleriet i Nes kirke måtte ombygges, for orgelet skulle plasseres helt inne i tårnfoten. Det var bare orgelfasaden som var synlig i kirkerommet. Samtidig ble den store ovnen i kirken fjernet, og oppvarmingen ble elektrisk.

I 1956 var det nye orgelet fra Jørgensens orgelfabrikk på plass i Nes. Det hadde 18 stemmer, pedal og to manualer. Domkantor Arild Sandvold spilte innvielseskonserteren.

Med dette orgelet, og elektrisiteten, var også tiden over for den uunnværlige belgtrederen. De siste belgtrederne i Nes var Sverre Karlsen og Erik Berven. De skaffet luft til orgelpipene ved å trække ned pedaler på orgelbelgen. I 1927 kan vi lese at ved begravelse skulle organisten få kr 6 og belgtrederen kr 4.

Morten Jacobsen overtok i 1979/80 Svendsen-orgelet fra 1865. Han fant orgelpiper liggende både på et loft og i en låve. Han har restaurert det, og det står i hans musikkisal på Espå på Hedmarken – fremdeles spilleklart!

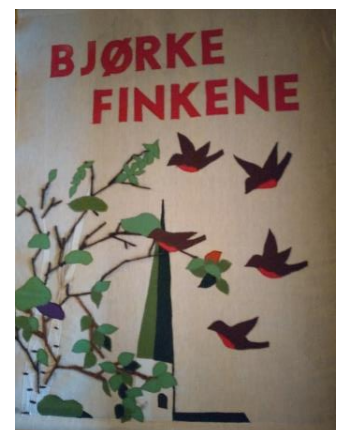

Brandbu Strykeorkester med Leiv Knotterud som dirigent og Bergit Røken som pianist i 1960.

(Foto: Bjarne Ryste/Hadeland Folkemuseum)

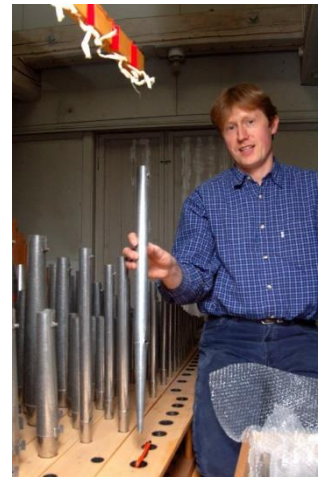
Bergit Røken, som var organist fra 1949, hadde noen bilder av Kirkekoret i Nes kirke fra starten av 1900-tallet, da Ola Skari var organist. Bergit Røken fikk også fast engasjement som pianistinne i Brandbu Strykeorkester. Hun var en dyktig musiker. Hun har bl.a. komponert melodien til «Hadelandssangen».

Jofrid Karstad Wien var organist i Nes og Sørums kirker fra 1974. Hun startet både damekoret Koralkoret og barnekoret Bjørkefinkene. Mannen hennes var ofte med som sjåfør og forsanger. Etter 9 år i Brandbu, ble hun organist i Kolbu kirke på Toten.

ORGEL FRA BRUKTHANDEL

I 2007 fikk kirken et mekanisk orgel, igjen. Denne gangen var orgelet opprinnelig bygd i 1996 av Gebrüder Mayer Orgelbau (Feldkirch, Østerrike) til St.Karl Boromäus kirke i Oberriet i Sveits. Orgelkonsulent Johan Varen Ugland, kantorene Ivan Sarajishvili og Marit Wesenberg reiste til Oberriet, hvor de kunne se og spille på orgelet før det skulle pakkes ned. Orgelbygger Gerhard Mayer, Østerrike, kom selv til Røykenvik, for å plassere orgelet med sine 14 stemmer i kirken. Kirketjenerne Hans Erik Berg og Åge Lindahl bygde et forsterket galleri, slik at hele orgelet kunne stå trygt ute på galleriet. Størrelsen, fargene og utseendet på orgelet passet nærmest perfekt i Nes kirke. Domkantor Ivan Sarajishvili spilte innvielseskonserten 1.mai 2007.

*Orgelbygger Andreas Ladach demonterer Jørgensen-orgelet.
(Foto: Avisen Hadeland)*

G.Mayer-orgel fra 2007. (Foto: M. Wesenberg)

BELGTREDERE: Sverre Karlsen 1909- 1956 og Erik Berven
ORGANISTER:

(Hans Hansen Grinager 1838- Dette er veldig usikkert, men han uttalte seg i hvert fall om orgelets tilstand i 1842. Han var godkjent organist og drev gårdsdrift ved Grinaker kirke.)

Iver Stubstad – 1883-1891

Ola Skari 1899-1945

Leiv Knotterud 1943-1945 vikarorganist

Mikal Skjøtskift 1945-1949

Bergit Røken 1949-1975

Jofrid Karstad Wien 1974-1983

May Munkerud Austbø 1983-1985

Kari Guttormsen 1985-1999

Stein Sødal 1999-2002

Ivan Sarajishvili 1/8 2002 -31/1 2003

Vigdis Simonsen 2003

Audun Bergaplass Januar-juni 2004

Marit Wesenberg 2004 –

*Kantor Wesenberg og sokneprest Haukeli blåser ut de siste tonene fra Jørgensens orgel i Nes kirke.
(Foto: Avisen Hadeland, mars 2007)*

SØRUM KIRKE

Sørum kapell ble bygd i 1861 i Bjoneroa. Før den tid, måtte folk fra vestsiden reise over Randsfjorden, for å komme til kirke.

I tidligere år hadde nok kapellet et harmonium, men allerede i 1898 fikk kapellet orgel. Det var levert av Olsen & Jørgensen, Kristiania, for ca kr 2400,-. Det ble plassert på galleriet over inngangsdøren, -med sine fem stemmer.

Olsen & Jørgensen 1898. (Foto: "Sørum kirke 150 år")

Selv om kapellet hadde strøm fra 1915, måtte belgtrekkeren fortsette i 45 år å dra en stang opp og ned, for å skaffe luft til orgelpipene. Den siste belgtrekkeren var Einar Eriksen.

I 1961 ble Sørum kapell restaurert, og kapellet ble kirke. Gjenåpningsgudstjenesten fant sted 24. september 1961 – nøyaktig 100 år etter innvielsen av kapellet. Ved gjenåpningsgudstjenesten deltok Tingelstad Kirkekor med dirigent Sigurd Thingelstad, og Leiv Knotterud var organist.

Under restaureringen, ble orgelet flyttet over en meter tilbake på galleriet, og det fikk elektrisk vindforsyning.

Menighetsrådsformann og organist Klara Strande, mente at kirken kunne trenge et nytt orgel.

Fru Klara Strande var kirkens organist fra 1924 til 1963.

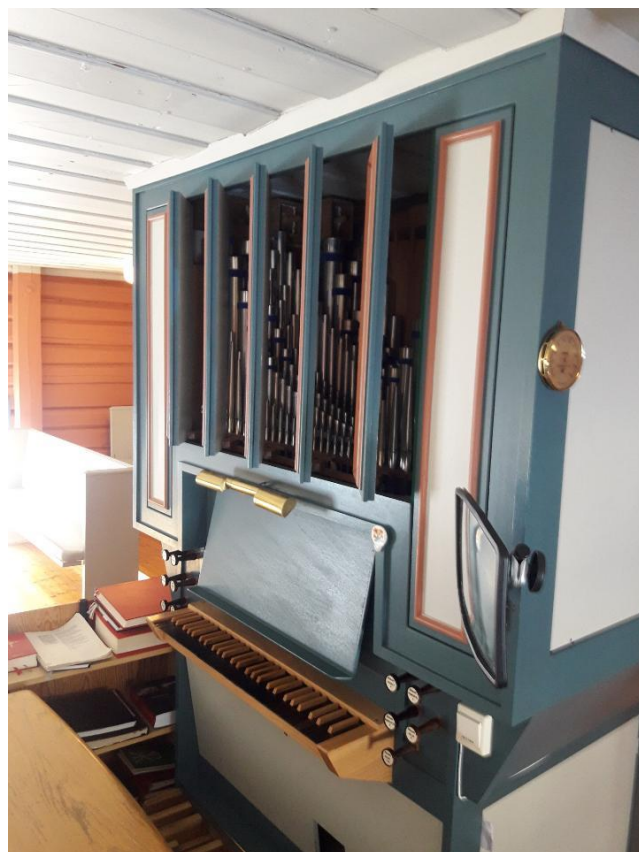
Hun hadde god kjennskap til instrumentet.

NYTT ORGEL FRA GANGFLØT

Orgelbygger Øystein Gangfløt, Fredrikstad, leverte et nytt orgel til Sørum kirke i mars 1979.

Det gamle ble sett på som verneverdig, og ligger lagret på loftet i Gran Rådhus. Gangfløt-orgelet ble malt av Ruth Bergestuen. Orgelkomitéen besto av Lennart Bergestuen, Lars Chr. Bjone, Ole Hurum, Arve Sæthren og organist Jofrid Karstad Wien.

*Gangfløt-orgel fra 1979.
(Foto: Ole Kristian Sørli)*

I 1983 ble 17 år gamle May Munkerud ansatt som organist i Sørums kirke og i Nes kirke. Hun var en energisk og dyktig organist. I Sørums kirke startet hun barnekor, og det ble etterhvert 25 medlemmer i koret! Hun drev også et voksenkor med 14 sangere i Bjonerøa. Etter to år overtok Kari Guttormsen. Hun var også en god kordirigent, og hun satte pris på kor-grunnet May Munkerud hadde lagt.

*May Munkerud og Barnekolet i Bjonerøa
(Foto: "På Kirkevei" 1983)*

Fra 2005 ble igjen liv i koraktiviteten i Bjonerøa. Da startet organist Wesenberg sammen med diakon Ruth Kari Sørumsdalen, barnekolet Kormix. Litt senere ble det også kor for de voksne, Kormax. Da Stein Sødal var organist i Bjonerøa, ble Blåsekvartetten etablert. Dette var en kvartett som deltok på mange gudstjenester og konserter i kirkene, flere år framover.

*Blåsekvartetten: Knut Ødegård, Odd Ragnar Bredviken, Sverre Sørumsdalen og Terje Haugen.
(Foto: avisen Hadeland 2006)*

Rester av Olsen&Jørgensen orgelet på loftet på Rådhuset. (Foto: M. Wesenberg)

BELGTREDERE:

Einar Eriksen og Ola Sagbakken -1960

ORGANISTER:

Lina Bjone ca 1906.

Frk. Borghild Kjensrud Myre 1921-1923

Lærerinde Klara Haug Strande 1924-1963

Bergit Røken 1963-1974

Jofrid Karstad Wien 1974-1983

May Munkerud Austbø 1983-1985

Kari Guttormsen 1985-1999

Stein Sødal 1999-2002

Ivan Sarajishvili 1/8 2002 -31/1 2003

Vigdis Simonsen 2003-sommer 2003

Audun Bergaplass Januar-juni 2004

Marit Wesenberg 2004 –

GRYMYR KIRKE

Anders Eriksen Volla, som dirigerte sangkoret i Vestre Gran i 1880-årene, komponerte en kantate til innvielsen av Grymyr kapell 1. august 1899:

«Længe laa vi udestængt langt fra Herrens hus.
Bygdeklokker Kun gav Klang, stormen orgelbrus.
Fædres længsel, sagte suk steg som røg mod sky,
mod Guds trone længslen gik, fattig, bleg og bly.
Klang af orgel og klokketoner bruste som svar
gjennem himlens zoner.
Fædrene ludet, lyttende stod.»

Gamle Grymyr kirke (Foto: Kirkekontoret)

Orgelet i Grymyr kirke ca 1970-72. (Foto: Håkon Grymyr)

Orgelet som ble satt inn i Grymyr kapell i 1899, var opprinnelig bygd av Paul Christian Brantzeg. Han bygde orgelet i 1874 for Sande kirke i Vestfold. Orgelbyggerfirmaet Olsen&Jørgensen overtok det, lagde ny magasinbelg, nytt spillebord og snudde vindladen, før de satte det opp i Grymyr kapell i 1899. Orgelet hadde ett manual med følgende stemmer: Bourdun 16' (delt d1/d#1), Principal 8', Gamba 8', Gedackt 8', Octav 4', Octav 2'.

Belgtrederen dro luft til belgen med en stang. Den lille nabo-gutten, Håkon Grymyr, likte å sitte på galleriet for å se på hun som dro belgen til Grymyr-orgelet. Hvis hun tok seg en liten pause, kom det noen strenge blikk fra organisten. Belgtrederen fikk fri i 1952. Da installerte orgelbygger Jørgensen en elektrisk vifte.

Orgelet etter restaurering i 1997, med Ann Toril Lindstad på orgelkrakken. (Foto: Henrik Brinck Hansen)

Paul C. Brantzeg var en dyktig orgelbygger. Han hadde studert bl.a. i England og hos A. Cavallé-Coll i Frankrike. Klangen i orgelet bar tydelig preg av dette. Den norske orgelbyggeren August Nilsen gikk i lære hos Brantzeg. Han førte videre klangfargene fra Brantzeg sine orgler.

Da Olsen&Jørgensen flyttet orgelet fra Sande til Grymyr, satte de inn et nytt spillebord. Brantzegs orgler var ofte svært tungspilte med mekaniske oktavkopler.

Anders Ringdal søkte, pga. sykdom, i 1926 om fritak fra organistjobben. Stillingen ble utlyst 1.januar 1927. Ivar E. Roe, lærer ved Sanneskolen, ble ansatt som organist. Han hadde allerede fra 1924 fungert som klokker og kirkesanger. I 1949 ble Roe hyllet for sin innsats i Grymyr kirke i 25 år, og han fortsatte helt til 1957! Roe fylte 70 år før han ble avløst på orgelkrakken av lærer Ingvald Kvalheim.

Kvalheim var lærer på Leikvoll skole, og han startet et kor i 1926, som fikk navnet Vestre Gran Blandede kor. Som organist i Grymyr, hadde han ofte med seg kirkesanger Martin Gravdal fra nabohuset. Etter noen år fikk han tak i et elektrisk orgel til kirken. Det fungerte ikke så godt. Kari Lette P. Høgshaug dro i gang innsamlingsaksjon for å få restaurert Brantzeg-orgelet.

I 1997 ble orgelet restaurert og ombygd av Henrik Brinck Hansen. Tidligere kantor Kari Sødal forteller at orgelet hadde en nydelig og varm klang. Det var en perle! Det ble stor sorg i organistmiljøet, da kirken og orgelet brant i 1999. Bare to måneder etter feiringen av kirkens 100 år, var biskop Rosemarie Køhn og mange av lokalbefolkningen igjen samlet. Denne gangen var det utendørs gudstjeneste, mens det fremdeles kom røyk fra ruinene.

GRYMYR KIRKE BLE GJENOPPBYGD I 2003.

Foreløpig har det ikke blitt noe permanent orgel der. Mange, både Vestre Gran Blandede kor, enkeltpersoner og andre har gitt penger til orgelsaken.

Da Ivan Sarajishvili var kantor i Gran, kjøpte Fellesrådet et kisteorgel fra Van Vulpen. Det ble plassert i Grymyr kirke. Det var et nydelig orgel med god lyd. Dessverre var ikke klimaet i kirkerommet gunstig for kisteorgelet. Gjennom hele vinteren var det mye som ikke fungerte. Det «hang seg opp» og det ble fort ustemt. Kisteorgelet ble flyttet til Tingelstad kirke i 2019.

*Spillebordet under restaureringen.
(Foto: Henrik Brinck Hansen)*

Grymyr kirke (Foto: Inger S. Haug)

Midlertidig orgel fra Van Vulpen (Foto: M. Wesenberg)

I 2019 fikk kirken tilbudet om å kjøpe et annet midlertidig orgel fra Hønefoss kirke. Det er bygd av Norsk Orgel- og harmoniumfabrikk i Snerthingdal (Norsk Orgelverksted) i 1985. Orgelet har tidligere fungert godt som midlertidig instrument både i Ullerål kirke i Hønefoss og i Hønefoss menighetshus.

Orgel fra Norsk Orgelverksted (foto: M.Wesenberg)

ORGANISTER:

Anders H. Ringdal 1898-1927

Ivar E. Roe 1927-1957

Ingvald Kvalheim 1957-1968

Kirsti Aasen 1968-1975

Kari Lette P. Høghaug 1975-1996

Gaute Øvrebotten 1986-1997

John A. Smith 1/8 -15/11 1996

Ann Toril Lindstad 1997-1998

Kari Sjødal 1998-2002

Vigdis Simonsen vikar høsten 2002

Iver Olav Erstad høsten 2002-2007

Ivan Sarajishvili 2003-2007

Ann Toril Lindstad 2007-2019

Natalia Medvedeva 2020-

kjøpet, fordi det brukte orgelet var et svært dårlig instrument.

Anders Ringdal ble den første organisten i Ål kapell. Han hadde jobbet som organist i Nikolaikirken fra 1898. I tillegg jobbet han som lærer på Trintom skole. Anders var med i anskaffelsen av orgel fra Jørgensens orgelfabrikk til Ål kapell. På bygda ble han kalt «gamle Ringdal», og han fortsatte å spille i kirken selv etter at han ble pensjonert som lærer fra 1934. Anders var ikke så veldig begeistret for det nye orgelet. Han mente det hadde for «moderne toner».

To av døtrene, Maren Kristine og Margreta Ringdal, lærte også å spille orgel. De vikarierte av og til for sin far. Maren Kristine tok organisteksamen allerede i 1917. Hun fikk arbeid som lærerinne i Vardal.

I 1941 flyttet Maren Kristine tilbake til Gran, for å lettere kunne hjelpe sine foreldre. Hun ble da ansatt som lærerinne på Trintom skole, og overtok også sin fars organist-stilling i Nikolaikirken og i Ål kapell. Margreta (Magge) Ringdal ble ofte med sin søster i kirken, for å hjelpe henne med å bla i notene.

Maren Kristine var engasjert i mye forskjellig kristent arbeid. Hun drev både søndagsskole, Yngres og var aktiv i Indremisjonen på Tryggheim. Det sies at hun var en svært ydmyk person, flink og nøyaktig.

Søndagene startet hun først med søndagsskole i kjelleren i kapellet, før hun gikk opp og spilte til gudstjeneste. Det er en historie fra Marens Kristines pensjonistdager, som er ganske beskrivende for hennes yrkes-stolthet: Maren Kristine skulle vikariere i Ål, fordi organisten der ble syk. Dagen før spillingen, skadet Maren Kristine seg. Hun fikk brist i et par ribbein og høy feber. Men, hun stilte allikevel opp og spilte, -for den oppsatte organisten var jo syk!

Maren Kristine var også med å starte Gran Kirkekor i 1969, sammen med organist Kirsti Aasen.

Det har vært mange organister i deltidstillinger og som ekstra hjelp. Gaute Øvrebotten, Iver Olav Erstad, Vigdis Simonsen var alle fast ansatte i små prosent-stillinger. De, og mange andre, har senere vært en god «kirkens nødhjelp» når kirkene trengte en ekstra organist.

NOE MÅ GJØRES!

Orgelet ble etter hvert utilfredsstillende. Alle orgelpipene var plassert i et rom bak galleriet. Dette medførte at mye av klangen ikke nådde godt nok ut i kirkerommet. Det var også mange utslitte deler i orgelet - noen orgelpiper lagde lyd hele tiden, andre ga ingen lyd, og det var mange andre problemer. Organistene måtte bruke en del tid på å finne ut hvordan de kunne få god nok lyd i orgelet. Det er blitt fortalt at Lars Vøien var en av de som klarte å «trylle ut» god lyd fra orgelet!

Det har vært flere forsøk på å få i gang orgelkomiteer, og mange har gitt gode økonomiske bidrag til orgel i Ål kirke. Flere løsninger ble diskutert. Et forslag, som ikke ble godkjent av Riksantikvaren, var å bygge et helt nytt orgel på gulvet i kirkens venstre korsarm. Riksantikvaren sto fast på at orgelet måtte stå på galleriet, bak den arkitekt-tegnede fasaden. Et nytt forslag var å flytte fasaden helt fram til galleri-kanten, og bygge et nytt orgel bak denne. Dette forslaget ble heller ikke godkjent av Riksantikvaren, som ønsket å bevare det gamle Jørgensen-orgelet. I denne saken protesterte biskop Solveig Fiske. «Orgelet må fungere for menigheten», sa hun.

Etter hvert var det flere orgelkyndige som mente at orgelet ville bli et godt instrument. Det var behov for en total restaurering, med utskifting av ledninger og deler som var utslitt, ved å utvide med noen nye stemmer, og ved å flytte selve orgelhuset lengre fram på galleriet.

Orgelkonsulent Hans Jacob Tronshaug ble engasjert, og orgelbygger D. Johannes Buder fikk oppdraget. Den arkitekt-tegnede fasaden ble flyttet lengre fram. Spillepulten som tidligere sto rett foran fasaden, ble flyttet til siden av orgelet.

Orgelet fra 1934. (Foto: M. Wesenberg)

Juletider 2019 var restaureringen ferdig. Pga koronapandemien, ble selve orgelinnvielsen utsatt til fastelavnssøndag 2022.

Orgelsaken i Ål kirke ble omtalt i fagtidsskriftet «Orgelspeilet» (nr.1-2012). Diskusjonen er interessant for mange kirker: De historiske verdiene i forhold til menighetenes behov. Det har blitt en god løsning på dette i Ål kirke. Arkitektens orgel-fasade er beholdt, det kulturhistoriske ved Jørgensens orgel er ivaretatt, og menigheten har fått et mer anvendelig orgel som klinger enda friere ut i det vakre kirkerommet.

Organist Iver Olav Erstad på orgelkrakken i Ål kirke. (Foto: Kirkekontoret)

ORGANISTER I ÅL:

Anders Ringdal 1930-1941

Maren Kristine Ringdal 1941-1966

Gudmund Lunder 1966-1968

Kirsti Aasen 1968-1975

Kari Lette P. Høghaug 1975-1996

Gaute Øvrebotten 1986-1997

John A. Smith 1/8 -15/11 1996

Ann Toril Lindstad 1997-1998

Kari Sødal 1998-2002

Vigdis Simonsen vikar høsten 2002

Iver Olav Erstad høsten 2002-2007

Ivan Sarajishvili 2003-2007

Iver Olav Erstad 2007-22

Håvard Ekeberg 2024-

Kilder:

Kildehenvisninger med direkte referanse i teksten, er fremdeles under arbeid.

Hans Jacob Tronshaug: Orgler, organister og bygdeorgelbyggere i Hedmark og Oppland fram til ca 1850.

Stein Johannes Kolnes: Norsk Orgelkultur

Anna Lindhjem: Norges orgler og organister til og med 1914.

Torkil Baden: Toner i tusen år

Kirkebyggdatabasen

Avisen Hadelands arkiv

Kirkebladet for Gran og Brandbu

Menighetsblad for Brandbu og Tingelstad

På Kirkevei

Tingelstad kirke 1866-2016

Gran kommune 150 år

Jubileumsbøker for hver av kirkene i Gran

Årbok for Hadeland

Årbok for Nes og Helgøya

Bygdebok for Vestre Gran

Hadeland folkemuseum

Norsk Folkemuseum

Takk til Kari og Arne Guttormsen, Anne-Berit Holden, Kari Lette Pollestad Høggaug, Harald Hvattum, Håkon Grymyr, Henrik Brinck Hansen, Gunalf Bækkeli og mange flere, for gode samtaler om orgler og organister.

ORGLENE I NIKOLAIKIRKEN

Ukjent orgelbygger 1727: Et skaporgel (fra midten av 1600-tallet)

Niels Svendsen 1865:

Mekanisk traktur og registratur, sløyfelade, ti stemmer, ett manual med anhangspedal.

Klaviaturomfanget C – d1 eller c3.

Ludvig Mathias Lindeman var kontrollant for orgelprosjektet. Pris 600 spd.

Bourdun 16'

Principal 8'

Rörflöyte 8'

Gamba 8'

Oktav 4'

Flute octaviante 4'

Quinte 2 2/3'

Oktav 2'

Trompet 8'

J.H. Jørgensen 1960:

Elektrisk traktur og registratur, sløyfelade i manual. Vindlade og pipeverk til 9 stemmer inngikk fra Svendsen-orgelet. Ti stemmer, ett manual og pedal.

Bourdun 16'

Principal 8'

Rörflöyte 8'

Gamba 8'

Oktav 4'

Flute octaviante 4'

Quinte 2 2/3'

Oktav 2'

Mixtur 4-fag 1 1/3'

Pedal: Subbass 16'

Svell og tremolo

Normalkoppel: Super P 2 frikombinasjoner, 4 kollektiv(Piano, Mezzoforte, forte, Tutti). Utløser, Generalcrescendo, Avstiller for tungestemmer, mixturer, håndregister ut. Automatisk, fritt innstillbart pianopedal. Klaviaturomfang: C-f1-g3.

Det var klargjort til et 2.manual og flere pedalstemmer i spillebordet:

Liebl Gedeckt 8', Spissgamba 8', Principal 4', Koppelflöyte 4', Rörgedeckt 2', Sifflöyte 1 1/3', Sesquialtera 2 fag, Dymbel 3 fag 1', Oboe 8'. Pedal: Oktavbass 8', Koralbass 4', Fagott 16'.

Paul Ott 1978:

Mekanisk sløyfelade-orgel. To manualer og pedal. Paul Ott intonerte orgelet selv.

1.manual:

Rohrflöte 8'

Gambe 8'

Prinzipal 4'

Schwiegel 2'

Nasat 2 2/3'

Terz 1 1/3'

Mixtur 3-4 fag

Tremulant.

2.manual:

Holzgedackt 8'

Spillflöte 4'

Prinzipal 2'

Quinte 1 1/3'

Sifflöte 1'

Krummhorn 8'

Tremulant

Pedal:

Subbass 16'

Oktave 8'

Holzflöte 4'

ORGELET I MARIAKIRKEN

Jürgen Ahrend 2003: (fra 1973)

1.manual:

Praestant 8'
Gedakt 8'
Oktave 4'
Spitzgedakt 4'
Oktave 2'
Mixtur
Trompete 8'

2.manual:

Holzgedackt 8'
Holzflöte 4'
Rohrflöte 2'
Sesquialtera
Regal 8'

Pedal:

Subbass 16'
Oktave 4'
Trompete 8'
Zimbelstern
Tremulant
HW-Pedal

ORGLENE I TINGELSTAD KIRKE

Niels Svendsen 1866:

Principal 8'
Gedacht 8'
Gamba 8'
Flute harmon. 8'
Octav 4'
Fl. octaviante 4'
Qvinte 2 2/3'

Octav 2'
Trompet 8'

Pedal:

Subbas 16'
Pedalkoppel
Klaviaturumfang C - d1 - c3

J.H. Jørgensen 1953:

36 registre, 2 man+ped.

1. manual:

Salicett 16' (unit A)
Principal 8'
Fl. octaviante 8'
Rørfløyte 8'
Violfløyte 8' (unit A)
Oktav 4'
Dolce 4' (unit A)
Oktav 2'
Flautino 2' (unit A)
Kvint 2 2/3'
Mixtur 4 fag
Fagott 16' (unit B)
Oboe 8' (unit B)
Schalmey 4' (unit B)

2. manual:

Salicett 16' (unit A)
Violfløyte 8' (unit A)
Dolce 4' (unit A)
Flautino 2' (unit A)
Sivfløyte 1' (unit A)
Gemshorn 8'
Gedackt 8'
Kvintatön 8'
Vox Angelica 8'
Flute harmonique 4'
Nasat 2 2/3'
Tersfløyte 1 3/5'
Oboe 8' (unit B)
Schalmey 4' (unit B)

Pedal:

Subbass 16'
Oktavbass 8' (tr. fra Princ, 8')
Koralbass 4' (tr. fra Princ. 8')
Salicettbass 16' (unit A)
Violbass 8' (unit A)
Percussion 2' + 1' (unit A)
Fagott 16' (unit B)
Oboe 8' (unit B)
Schalmey 4' (unit B)
Singend Kornett 2' (unit B)
Klaviaturumfang:C - f1 - c4

D. Johannes Buder 2022:

Ny Principal 8' i 1.manual – Svendsens piper + noen nye.

Jørgensens Principal 8' ble flyttet til Oktavbass 8' i pedal.

Hele orgelhuset flyttet lengre fram på galleriet. Kun 2.manual er i svellverk.

Ny spillepult, og full restaurering.

ORGLENE I MOEN KIRKE

Peter Ingvald Berntsen, Gjøvik, 1914:

Pneumatisk.

Manual: Principal 8', Gamba 8', Gemshorn 4'.

Pedal: Bordun 16'.

Jørgensen 1953: 12 stemmer, 24 registre, 2 man+ped.

1.manual:

Nachthorn 16' (unit A)

Principal 8'

Fløyte 8' («Ullernfløyte»)

Nachthorn 8' (unit A)

Dolce 8'

Principal 4'

Blockfløyte 4' (unit A)

Flautino 2' (unit A)

Mixtur 4fag

Trompet 8' (unit B)

2.manual:

Gemshorn8'

Cor de Nuit 8' (unit A)

Angelica 8'

Angelica Celeste 8'

Fløyte 4' (unit A)

Waldfløyte 2' (unit A)

Siffloyte 1' (unit A)

Kvint 2 2/3'

Ters 1 3/5'

Oboe 8'

Pedal:

Subbas 16'

Nachthorn 16' (unit A)

Cello 8' (tr. Fra Gemshorn)

Nachthorn 8' (unit A)

Fløyte 4' (unit A)

Percussion 2' + 1' (unit A)

Fagott 16' (unit B)

Normalkoppel, Super I, Super II/I, Super II, Super P, Sub II/I, Sub II

2 frikombinasjoner, 4 kollektiv (P, MF, F, T), Utl., Handreg.ut, Zung.stimmen ut, Mixture nut, 16' I Man I ut

Cresc.-decresc., Cresc. Ut

Svell og Tremolo

Karl Schuke Berliner Orgelbauwerkstatt 2017:

Restaurerte og utvidet Jørgensens orgel.

Utvidet med Trompet 8' og Fagott 16'.

Intonatør Robert Matysiak. Konsulent Hans Jacob Tronshaug.

ORGLENE I NES KIRKE

Niels Svendsen 1865:

Mekanisk traktur og registratur, sløyfelade, 2 kassebelger. Klaviaturomfang: C-d1-c3. Mye bly i pipene.

Bourdun 16'

Principal 8'

Rørfløyte 8'

Gamba 8'

Oktav 4'

Flûte octaviante 4'

Kvint 2 2/3'

Oktav 2'

Trompet 8'

Pedalkoppel.

Jørgensen 1956:

Elektropneumatisk traktur og registratur, kjelelader, 3 belger.

1. manual:	2. manual:	Krumhorn 8'
Principal 8'	Gedackt 8'	Tremolo
Quintade 8'	Viola di Gamba 8'	Pedal:
Oktav 4'	Koppelflöyte 4'	Subbass 16'
Rørfløyte 4'	Blockfløyte 2'	Oktavbass 8'
Oktav 2'	Siffløyte 1' (overbl.)	Basun 16'
Mixtur 4fag 1 1/3'	Kvint 2 2/3' (konisk)	
Trompet 8'	Ters 1 3/5' (konisk)	
Tremolo		

Normalkoppel, Super I, II/I, II, I/P, Sub II/I, Normalspill II ut, 2 frikombinasjoner, 4 kollektiv (P, MF, F, T), utløser, Generalcrechendo med avstiller, Automatisk fritt innstillbar pianopedal, Avstiller for pianopedal, tungestemmer, mixturer, håndregister ut. Svell for hele orgelet.

G.br. Mayer, Feldkirch, Østerrike 2007 (fra 1996):

Mekanisk traktur og registratur.

1. manual:	2. manual:	
Principal 8'	Holzgedackt 8'	Pedal:
Bourdon 8'	Rohrflöte 4'	Subbass 16'
Salicional 8'	Quinte 2 2/3'	Gedacktbass 8'
Octave 4'	Principal 2'	
Flöte 4'	Terz 1 3/5'	
Waldflöte 2'	Tremulant	
Mixtur 1 1/3' 3-fach		

ORGLENE I SØRUM KIRKE:**Olsen & Jørgensen 1898:**

Principal 8'
Gamba 8'
Rørflöite 8'
Octav 4'
Pedal: Subbass 16'
Pedalkoppel
Kollektiv: Tutti Klaviaturomfang C-d1-f3
Pris kr 1950,- (kontrakt) eller ca kr 2400,- (1932)
Orgelet er lagret på Gran Rådhus.

Eystein Gangfløt 1979:

Delt register. Mekanisk traktur og registratur. Hele orgelet er i svell. Orgelet kostet kr 96.000,-

Gedakt 8'	Nasat 1 1/3'
Prinsipal 4'	Pedal: Subbass 16'
Rørfløyte 4'	Koppel I/P
Oktav 2'	

ORGLENE I GRYMYR KIRKE:

Paul Christian Brantzeg/Olsen&Jørgensen 1899 (fra 1874)

Bourdun 16' (delt d1/d#1)

Principal 8'

Gamba 8'

Gedackt 8'

Octav 4'

Octav 2'

Van Vulpen 2003 (fra 2000)

Delt register. Ett manual C-f'''. Transponeringsmulighet halv tone ned.

Holpijp 8'

Roerfluit 4'

Quintfluit 3'

Octaaf 2'

Norsk Orgel- og Harmoniumfabrikk, Snertingdal 2019 (fra 1985)

Gedakt 8'

Principal 4'

Rørfløyte 4'

Valdfløyte 2'

Kvint 1 1/3'

Subbass 16'

Koppel: I/pedal

ORGELET I ÅL KIRKE:

J.H. Jørgensen 1934/D.J. Buder 2019:

Hele orgelet er i svell. Helpneumatisk.

1.manual:

Principal 8

Flauto traverso 8

Oktav 4 (ny 2020)

2.manual:

Bordon 8

Salicional 8

Voix celeste 8

Flute pastorale 4

Nasat 2 2/3 (ny 2020)

Waldfløyte 2 (ny 2020)

Pedal: Subbass 16

TINGELSTAD: Belgtreder: Anders Kanten – 1953

Organister:

Svein Staavi 1833-1912. 1866 - ?
Ingebjørg Kjølberg Staavi 1870-1956 datter av Svein
Inga Helmeid – 1910(Mor til Ingerd og Henry Rækken)
Johanne Kinge 1911-1932
Joran Helmeid Rækken -1932-44
Leiv Knotterud 1943-1949 (vikarorganist)
Leiv Knotterud 1949– 1965
Kari Guttormsen 1965-1999
Stein Sjødal 1999-2002
Ivan Sarajishvili 1/8 2002 -31/1 2003
Vigdis Simonsen 2003-sommer 2003
Audun Bergaplass Januar-juni 2004
Marit Wesenberg 2004 – 2007
Ann Toril Lindstad 2007-2019
Natalia Medvedeva 2020-

MOEN: Belgtreder: Julius Antonsen – 1953

Organister:

Johanne Kinge 1914-1932
Joran Helmeid Ræken 1932-1944
Leiv Knotterud 1943-1949 (vikarorganist)
Leiv Knotterud 1949– 1965
Kari Gutormsen 1965-1999
Stein Sjødal 1999-2002
Ivan Sarajishvili 1/8 2002 -31/1 2003
Vigdis Simonsen 2003-sommer 2003
Audun Bergaplass Januar-juni 2004
Marit Wesenberg 2004 –2007
Iver Olav Erstad 2007-2022
Håvard Ekeberg 2024-

ÅL:

Anders Ringdal 1930-1941
Maren Kristine Ringdal 1941-1966
Gudmund Lunder 1966-1968
Kirsti Aasen 1968-1975
Kari Lette P. Høgghaug 1975-
John A. Smith 1/8 -15/11 1996
Ann Toril Lindstad 1997-98
Kari Sjødal 1998-2002
Vigdis Simonsen vikar høsten 2002
Iver Olav Erstad høsten 2002-2007
Ivan Sarajishvili 2003-2007
Iver Olav Erstad 2007-2022
Håvard Ekeberg 2024-

NIKOLAIKIRKEN, MARIKIRKEN OG GRINAKER:

Tore Torgersen Sanne 1726 – 1773 (+Grinaker)
Eilert Thoresen Sanne 1773 –? (+Grinaker)
Helge Andersen 1796 – 1838? (1771-1839?)
Hans Hansen Sanne 1839-1860
(Hans Hansen Grinaker 1839 – hvor var han?)
Ole Brager 1860-1877
Marte Alm 1877-1885
Ingeborg Haug 1885-1890
Johan Stenseth 1890-1898
Anders H. Ringdal 1898-1941
Maren Kristine Ringdal 1941 -1966

Gudmund Lunder 1966-1968

Kirsti Aasen 1968-1975
Kari Lette P. Høgghaug 1975-1996
John A. Smith 1/8 -15/11 1996
Ann Toril Lindstad 1997-1998
Kari Sjødal 1998-2002
Vigdis Simonsen vikar høsten 2002
Iver Olav Erstad høsten 2002-2007
Ivan Sarajishvili 2003-2007
Ann Toril Lindstad 2007-2019
Natalia Medvedeva 2020-

GRYMYR:

Anders H. Ringdal 1898-1927
Ivar E. Roe 1927-1957
Ingvald Kvalheim 1957-1968
Kirsti Aasen 1968-1975
Kari Lette P. Høgghaug 1975-1996
John A. Smith 1/8 -15/11 1996
Ann Toril Lindstad 1997-1998
Kari Sjødal 1998-2002
Vigdis Simonsen vikar høsten 2002
Iver Olav Erstad høsten 2002-2007
Ivan Sarajishvili 2003-2007
Ann Toril Lindstad 2007-2019
Natalia Medvedeva 2020-

NES:

Belgtreder: Sverre Karlsen 1909-1956 og Erik Berven

Organister:
Iver Stubstad – 1883-1889
Ola Skari 1899-1945
Leiv Knotterud 1943-45 vikarorganist
Mikal Skjøtskift 1945-1949
Bølviken ??
Bergit Røken 1949-1975
Jofrid Karstad Wien 1974-1983
May Munkerud Austbø 1983-1985
Kari Guttormsen 1985-1999
Stein Sjødal 1999-2002
Ivan Sarajishvili 1/8 2002 -31/1 2003
Vigdis Simonsen 2003-sommer 2003
Audun Bergaplass Januar-juni 2004
Marit Wesenberg 2004 –

SØRUM:

Belgtreder: Einar Eriksen –1960 og Ola Sagbakken

Organister:
Lina Bjone ca 1906-tiden.
Frk. Borghild Kjensrud Myre 1921-1923
Lærerinde Klara Haug Strande 1924-1963
Bergit Røken 1963-1974
Jofrid Karstad Wien 1974-1983
May Munkerud Austbø 1983-1985
Kari Guttormsen 1985-1999
Stein Sjødal 1999-2002
Ivan Sarajishvili 1/8 2002 -31/1 2003
Vigdis Simonsen 2003-sommer 2003
Audun Bergaplass Januar-juni 2004
Marit Wesenberg 2004 -